

Drømmeløftet

I regi av Start Norge

Sted: Kristiansand

Dato: 21.03.14

Innholdsfortegnelse

Forord	s.3
Drømmescenario 1	s.5
- Bakgrunn fra lokallaget	s.5
- Innledning	s.6
- Konkrete tiltak	s.6
Drømmescenario 2	s.10
- Bakgrunn fra lokallaget	s.10
- Innledning	s.10
- Konkrete tiltak	s.11
Drømmescenario 3	s.13
- Bakgrunn fra lokallaget	s.13
- Innledning	s.13
- Konkrete tiltak	s.13
Avslutning	s.17

Forord

Den 21.03.15 arrangerte Start Norge en Drømmeløftet-sesjon for sine medlemmer. Sesjonen ble arrangert i forbindelse med Start Norges interne samling, Start Forum Vår, i Kristiansand. Drømmeløftet ble gjennomført med ca. 80 av de deltagende Start-medlemmene på Start Forum som diskuterte i grupper og deretter presenterte løsninger med tiltak på for hvordan innovasjonspolitikken i Norge kan forbedres.

I forkant av arrangementet ble Start Norges lokallag bedt om å bidra ved å sende inn forslag til drømmesituasjoner som skulle diskuteres under sesjonen. Lokallagene ble bedt om å utarbeide situasjoner med fokus på hvordan flere studenter skal kunne satse på å bli gründere. Tre bidrag skulle diskuteres, og vi i Start Norges ledelse plukket ut disse tre drømmesituasjonene for 2025:

- **”Det skal være et naturlig valg å starte for seg selv og ha visjoner uten å bli uglesett.”**
- **“I 2025 skal norske universiteter og høyskoler kunne hevde seg blant internasjonale skoler innen innovasjon og entreprenørskap”**
- **“Alle studenter vet hvordan man skal bli gründere”**

På selve dagen ble gruppen fordelt i seks grupper - hvor av to og to skulle fokusere på samme drømmesituasjon. De seks gruppene delte seg deretter i to, hvorav alle disse gruppene hadde en gruppeleder som skulle stå ansvarlig for å notere underveis. De tolv gruppene brukte ca. 30 minutt på å “brainstorme” rundt sin situasjon, før de gikk sammen i de seks hovedgruppene for diskusjon i 45 minutter. Her måtte de også planlegge en fem minutters presentasjon av hva de kom frem til. Den siste halvtimen ble benyttet til presentasjon, samt litt diskusjon. Vi ba gruppene om å tenke “utenfor boksen” slik at de ikke lot seg begrense av rammeverk og kultur som allerede eksisterer i Norge.

Alle gruppene viste et høyt engasjement, og selv om de diskuterte tre forskjellige drømmesituasjoner, var det flere fellestrekk som kom frem under presentasjonene. Flere av tiltakene retter seg mot endringer innen utdanning i Norge, samt holdnings-,

kultur- og samfunnsendringer. Man kan trekke en klar konklusjon fra denne sesjonen om at mange av de utfordringene vi står overfor i dag baserer seg på hvordan utdanningssystemet i vårt samfunn er, og mot holdningene til det å starte for seg selv. I etterkant har vi hatt en evaluering av sesjonen med deltakerne, og våre medlemmer synes det var veldig spennende å kunne diskutere dette, samtidig som de fikk en følelse av å bidra til noe større. Vi håper at disse forslagene skaper inspirasjon, og grunnlag, for å iverksette bærekraftige tiltak som øker verdiskapningen i Norge.

Drømmescenario 1: ”Det skal være et naturlig valg å starte for seg selv og ha visjoner uten å bli uglesett.”

Bakgrunn fra lokallaget:

Vi har diskutert denne potensielle drømmesituasjonen, og det er ingen tvil om at det er et område med forbedringspotensial. Vi ser for oss at en drømmesituasjon for 2025 er at "det skal være et naturlig valg å starte for seg selv og å ha visjoner uten å bli uglesett". Vi mener at janteloven har fått en for stor rolle i denne diskusjonen, og mens det å gå konkurs i f.eks. USA ses på som en verdifull erfaring, så er det i Norge et personlig nederlag og man har da mislykkes. Det burde blant norske studenter være et helt naturlig valg å forsøke på egenhånd, og terskelen for å forsøke burde være langt lavere enn den er i dag. Vi mener derfor at en sentral tilrettelegging her er at entreprenørskap skal være et obligatorisk fag i videregående skole for å gjøre det å starte for seg selv et mer realistisk alternativ.

Ettersom Norge på sikt må finne alternative inntektskilder til oljen, så må man starte på et tidlig stadium med å etablere en skaperkultur, og dermed anser vi VGS for å være et passende stadium å begynne med dette. Disse tiltakene kan ved første inntrykk virke simple, men vi mener at dette er sentrale forutsetninger som må på plass før noe annet for å lykkes med å skape en gründerkultur i Norge. Man kan selvfølgelig foreslå mer markedsføring fra statlige organer for å inspirere til entreprenørskap og liknende, men dette burde i så fall først komme etter at de nevnte tiltakene er på plass.

Denne gruppen hadde skrevet en refleksjon de ønsket å få med i rapporten:

Gruppens holdning er at situasjonen er uheldig, og vi tror at situasjonen først og fremst kan bedres med kulturbyggende arbeid. Det å skape en kultur hvor gründere heies fram er åpenbart positivt for Norge, men vi har likevel identifisert en mulig ulempe. Alle kan ikke bli gründere, og vi kan komme i en situasjon hvor det er for mange som ikke forstår alvoret, og det blir et spørsmål om kvantitet kontra kvalitet. Statsministeren og flere har sagt at vi ikke kan konkurrere på pris, men må bli best på kvalitet sammenlignet med andre land. Om flere gründerspirer, flere oppstartsbedrifter og bred satsning kun er positivt, er vi ikke helt sikre på. En kultur

som heier fram gründere kan gjøre det mer attraktivt å bli gründer, men å være gründer passer ikke for alle. Kanskje kan flere gründerspirer og oppstartsbedrifter (kvantitet) gå på bekostning av kvalitet? Vi håper på det motsatte.

Innledning:

Gruppen som diskuterte denne situasjonen kom frem til at for at dette scenariet skal gå i oppfyllelse, må Norge være et mer aktivt land innen innovasjon. Det må komme frem at innovasjon ikke nødvendigvis innebærer noe stort og revolusjonerende, men kan også være små steg. Petter Smart er en figur som både eldre og yngre kjenner til – slike ”allmennkjente” figurer kan være en nøkkel til hvordan man kan fremstille innovasjon på en enkel måte for barn og unge. Videre ble det diskutert at fag på skolen også bør være mer gründerrelaterte. Kunst og håndverk er et eksempel på et kreativt fag som gir barn og unge muligheten til å bruke sine evner til å utvikle nye ting, men faget begynner å bli utdatert og gammeldags. Fagene bør oppmuntre til at man skal tenke utenfor boksen i stedet for å følge bestemte oppskrifter – de må være mindre systematisert, med mer bruk av oppfinnsomhet og kreativitet.

Konkrete tiltak:

Tiltak innen utdanning:

- **Lærerstudiet:** Lærere er de som skal fortelle skoleelever om hva innovasjon og entreprenørskap er. Det er også viktig for lærere å tenke innovativt på måter de kan lære bort kunnskap til barn og unge. Dermed er begrunnelsen for å legge større vekt på innovasjon og entreprenørskap todelt:
 - *Lærerstudiet bør omhandle fag som gir lærere den rette kompetansen til å videreformidle hva innovasjon og entreprenørskap er til sine elever*
 - *Lærere bør bli oppfordret til å tenke kreativt på hvordan de løser utfordringen med å videreformidle kompetanse på en god måte – innovative tankemåter kan benyttes til å skape nye formidlingsmetoder som kan hjelpe til å øke kompetansen og forståelsen hos elevene*

Videre bør innovasjon være i læreplanen. Dette kan løses ved at man allerede på barneskolen lar barn bruke kreative evner og få frem at det de da driver

med er former for innovasjon og nyskaping. Det er samtidig viktig at det blir gjort trinnvis. Til små barn må man starte med små oppgaver. La det være lærer-mål for elevene som må være oppfylt innen året er omme. Som i alle andre fag må man også her akseptere at det vil variere i grad av kreativitet, og også på hvilken måte barn er kreative på. Noen vil like slike fag bedre enn andre. En balansegang er dermed essensielt slik at det ikke noen får negative assosiasjoner med innovasjon i tidlig alder.

- **Mellomtrinn og ungdomsskole:** Få inn begrepene i teori som allerede eksisterer. La de unge bli kjent med ordene i tidlig alder. Innovasjon kan også brukes i samfunnsfag – man kan for eksempel legge opp til å besøke oppstartsbedrifter eller ha foredrag av gründere.
 - Fokus på caseoppgaver for elever er også et tiltak på hvordan man kan implementere dette i skolen.
- **Høyere utdanning:** Det bør innføres at universiteter og høyskoler bør bruke bestemte midler på innovasjons- og entreprenørskapsprogrammer
 - Alle, uansett studieretning, skal ha noe om innovasjon i sitt studieprogram
- **Nyskappingsklubb:** Ved utdanningsinstitusjoner for høyere utdanning finnes nå Start. Vi er allerede etablert ved 20 læresteder, og tallet er økende. Det bør finnes slik virksomhet i tidligere skolegang. Ungt Entreprenørskap har mange gode tiltak, men det bør finnes en klubb for de som interesserer seg for nyskaping. For eksempel ”StartUng” eller ”Ung Start”. Noe lignende speideren. Det må skapes en ”hype” for dette slik at ikke bare barn som har gründere som foreldre deltar, men denne klubben må gjøre ”kule” aktiviteter som gjør at alle slags barn skal kunne ha lyst til å delta. Man kan også da lage landstreff for ”StartUng”-klubben. En slik klubb vil kunne skape gode effekter for både UE og Start som allerede eksisterer. Interessen for å starte elevbedrift eller ungdomsbedrift vil da kanskje bli enda større over hele landet, og de som er involvert i ”StartUng” og UE bør bli naturlig oppfordret til videre å være med i Start.

Tiltak innen kobling mellom forskning, næringsliv og studenter

- **Utnytt nettverk og kompetanse:** Det bør satses på å fokusere på å muligheter og synergieffekter av et sterkt *samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner/studenter og arbeidsliv*. Møteplasser hvor disse kan treffes, knytte nettverk, utveksle ideer og kompetanse er essensielle.
- **Profilering av de som driver med innovasjon:** Det må satses på å profilere både oppstartsbedrifter, men også inkubatorselskaper og andre virkemiddelapparat for gründere.
 - Det bør også fokuseres på det å **promotere gründerskap**. Massekommunikasjon som setter gründerskap i et godt lys vil kunne endre folkets syn på gründere og nye ideer.

Tiltak innen kultur- og samfunnsendringer:

- **Støtteapparat:** De som faktisk tør å satse må bli tatt vare på. ”Trygge yrker” fremstår som mer attraktive pga. for eksempel gode pensjonsordninger og forsikringspakker. Bør våre gründere risikere å miste hus og hjem? *Bankene bør oppfordres til å lage gode pakker til de som er gründere.*
 - **En plattform for gründere** som inneholder alt av hjelpemidler og informasjon som kan trenge er nødvendig for gründere i Norge. Plattformen bør blant annet inneholde enkle maler, for eksempel for søknader eller forretningsmodeller, klare retningslinjer for hvordan ting bør gjøres, en måte å få god oppfølging av andre på, muligheter for å få konsulenttimer etc.
 - *Videre er det også viktig at gründere får enklere måter å danne sine team på.* Gjerne gjennom innovasjonsparker, klynger, eller lignende. Det er vanskelig å være alene.
- **Miljøvennlige løsninger:** Folk med et ønske om å bidra til en bedre verden blir nedprioritert fordi de kun står med en idé uten å være i stand til å gjøre noe med den på grunn av mangel på ressurser. Disse bør det satses på! Få frem hvordan disse kan få nødvendige ressurser.

- **Holdningsendringer:** Folk må tørre å gå ut av komfortsonen, følge sine drømmer og tørre å feile. Vi ønsker et samfunn med større fokus på framtiden og med mer aksept for å feile.
 - Bruk rollemodeller og kampanjer aktivt for å endre disse holdningene!
Rollemodeller/opinionsledere og kampanjer som fremmer
entreprenørskap gjør temaet interessant og vil gjøre innovasjon til en større del av mediebildet
 - Suksesshistorier er også noe som burde vektlegges mer i mediebildet.
Få frem suksesshistorier gjennom statlige organer!
- **Gründerstipend:** Belønning for de som gjør det bra innenfor nyskapning og innovasjon
- **Entreprenørskapsalla:** Lag en galla som sendes på TV for gründere og entreprenører. Gjør det til noe stort og anerkjent! Oscar til gründere?

Drømmescenario 2: “I 2025 skal norske universiteter og høyskoler kunne hevde seg blant internasjonale skoler innen innovasjon og entreprenørskap”

Bakgrunn fra lokallaget:

Per i dag er det kun ved noen utdanningsinstitusjoner i Norge at det legges til rette for, og satses på, innovasjon og entreprenørskap. Innovasjon er heller ikke en godt nok integrert del av forskningsmiljøet ved mange norske universiteter og høyskoler, og studentene er ikke inkludert i dette i det hele tatt.

Det jobbes med kommersialisering av forskning på mange utdanningsinstitusjoner. Mange forskere vet likevel ikke hvordan de skal gå frem i denne prosessen; og er heller ikke motivert. Det vil videre være viktig at studentene blir involvert i kommersialiseringen, da dette fremmer læring, engasjement og verdiskapning. I tillegg kan mange studenter være langt mer motivert for å gjøre forskningen til business. For å kunne tilrettelegge for studentinvolvement i disse prosessene er det viktig at det ikke kun satses på innovasjon innenfor spesifikke fag eller studieretninger, men at innovasjon og entreprenørskap er representert innenfor alle studier i høyere utdanning.

Entreprenørskapskompetanse er relevant for alle områder i arbeids- og næringslivet, både innenfor nye og etablerte virksomheter. Dette gjelder da både entreprenørskap og intraprenørskap. For å bli flinkere på begge disse, burde studenter stimuleres til å tenke nytt og til å utfordre ”etablerte sannheter”. I mange tilfeller kan studenter tilføre nye perspektiver og en ny måte å tenke på.

Innledning:

Tiltakene som er kommet frem under denne diskusjonen munner ut i tre “hovedkategorier”; (1) Koblingen mellom forskning, næringsliv og utdanning. Næringslivet trenger kreative hoder, og utdanningssystemet må derfor være tilrettelagt den etterspørselen som er og kommer. Også et tettere samarbeid mellom forskning og studenter vil skape positive synergieffekter mellom forskning, på alle nivåer i utdanningssystemet, og også ut til næringslivet gjennom studenter og

forskningen blir mer synliggjort og kanskje også mer nyttig gjennom bedre kommersialisering. (2) Direkte tiltak innen utdanning for å øke kvaliteten og påvirkningskraften. (3) Det tredje og siste går på internasjonalisering og erfaringsoverføring fra land som allerede er gode på innovasjon og entreprenørskap i utdanningen. Vi kan ikke bare sitte her hjemme og gruble på nye løsninger, men vi må løfte blikket ut og se hvilke løsninger som allerede eksisterer og heller dra nytte og lærdom at disse.

Konkrete tiltak:

Tiltak innen kobling mellom forskning, næringsliv og studenter:

- **Synliggjøre eksisterende apparater:** Synliggjøre og tilrettelegge for konsepter som Entreprenørskapskolen ved NTNU, hvor det skapes koblinger mellom forskere, entreprenører, næringsliv og studenter.
- **Idébanker:** Opprettelse av “idébanker”, hvor studentene kan være med på å kommersialisere forskning og gjøre avstanden mellom forskningen og studenter på lavere nivå mindre.
- **Vurdering av kommersialiseringsgrad:** Forskere skal også måles på innovasjon og kommersialisering, på lik linje med undervisning og publisering. Ved å gjøre dette legges ansvaret for kommersialisering på utdanningsinstitusjonene.
- **Case-arbeid:** Samarbeid mellom næringsliv og kreative studenter gjennom case-arbeid. Dette kan også være tiltak som utdanningsinstitusjonene sammen med næringsliv legger opp til.
- **Fysiske møteplasser:** Samle entreprenørskapskrefter også gjennom fysiske møteplasser, for eksempel kontorfellesskap/sentere hvor alle disse møtes og hvor det skapes krysningspunkter. Dette trenger ikke være møteplasser kun for næringsliv, men for alle interessenter.
- **Synliggjøre suksesshistorier:** Suksesshistorier må legges frem på skoler for å inspirere.

Tiltak innen utdanning:

- **Faglig:** Ha entreprenørskap som fag innen alle studieretninger. Om dette ikke er mulig bør det likevel være et mål å få innovasjon og entreprenørskap inn som læringsmål.
- **Tverrfaglighet:** Undervisning i entreprenørskap eller entreprenøriell tankegang bør tilpasses ulike fagretninger. Tverrfaglighet i skolene er viktig; dette kan løses gjennom samarbeid på tvers av studieretninger, vi trenger å tenke nytt - se muligheter på tvers av fagdisipliner og ikke kun innad i de ulike retningene.
- **Kompetanseheving:** Kompetanseheving av lærere og forelesere om innovasjon og entreprenørskap, samt måter å benytte dette i sitt eget yrke.
- **Fordypning i egen bedrift:** Det bør bli tilbudt et “breddeår” for alle studier, hvor “innovasjonsprogrammet” er et alternativ, og også muligheten til å velge studentbedrift i stedet for bacheloroppgave.
- **Gründerstipend:** Offentlig støtte til tiltak for å få studenter til å starte opp.

Tiltak for internasjonal input:

- **Sende studenter ut:** Sende studenter til andre land for å lære fra andre skoler. Finne ut hvordan andre skoler håndterer entreprenørskap og lære av de beste.
- **Internasjonalt innovasjonssamarbeid:** Samarbeid om utvikling og implementering av innovasjon i utdanningen med andre universiteter internasjonalt.

Drømmescenario 3: “Alle studenter vet hvordan man skal bli gründere”

Bakgrunn fra lokallaget:

Bevisstgjøring blant alle studenter bør bli bedre, og ikke bare blant de som går linjer som ”innovasjon og entreprenørskap”. Det er per dags dato mange tilbud ute til gründere og studenter, men vi ønsker oss mer promotering av dette på alle de ulike studieretningene på alle skoler i Norge. Å være innovativ gjelder ikke bare de vågale oppfinnerne, men også lærerstudenter, sykepleiere, snekkere, musikere, økonomer osv. Selvfølgelig er jo drømmesituasjonen at alle skal ville bli gründere, men til å begynne med handler det mest om bevisstgjøring og synliggjøring. Studenter skal ha i bakhodet at det finnes en karrierevei som gründer, og de vet hvor de skal begynne.

Innledning:

For å komme i mål med dette er det flere momenter som er blitt diskutert. Et av hovedpoengene som dukket frem i diskusjonen var at endringene først og fremst må skje i utdanningsløpet, og på et tidlig stadium. Dette vil også kunne være en bidragsyter til å styrke den norske innovasjon- og oppstartskulturen, og gjøre det mer vanlig å bli gründer. I 2012 var vi på toppen av verdiskapningslista i Europa. Innen 2025 bør Norge være der igjen, og denne gangen skal det også være på grunn av økende fremgang av studenter fra alle linjer, som vil bli gründere. Tverrfaglighet er i denne sammenhengen et viktig element, som burde være obligatorisk innen alle innovasjons- og entreprenørskapsrelaterte fag og linjer. Det er en kilde til nytenking og kreativitet, samt en metode til å tvinge tankevirksomheten utenfor “boksen”.

Konkrete tiltak:

Tiltak innen utdanning:

- **Læreplan:** Få innovasjon og entreprenørskap inn i læreplan/kunnskapsreform så tidlig som mulig. For eksempel sosialt entreprenørskap i samfunnsfag på barneskolen.
 - Må begynne helt på barneskole nivå. Barneskoleelevene skal bevisstgjøres om at gründer er et yrke. Det skal være en lett definisjon som elevene kan forstå godt.

- **“Learning-by-doing”:** Regjeringen må kreve at alle har mulighet til å ta del i elevbedrifter, ungdomsbedrifter og studentbedrifter.
 - Elevbedrift skal være et valgfag på alle ungdomsskoler i hele landet.
 - På videregående skal studentbedrift være et valgfag, og det skal oppfordres til å ta dette faget. Det skal også opprettes en egen “gründerlinje” på videregående, på lik linje med “musikk, dans, drama”, “medier og kommunikasjon” osv.
- **Nasjonal innovasjonsdag:** Det skal settes av en nasjonal innovasjonsdag på alle skoler. Denne dagen skal være den samme for hele landet, og inkludere både barne- ungdoms- og videregående skole. Kan sammenlignes med for eksempel OD-dagen.
- **Norsk innovasjonscamp:** Det bør utvikles en innovasjonscamp i Norge som går over sommeren.
- **Lærerutdanningen:** Innovasjon og entreprenørskap bør inkluderes i lærerutdanningene slik at lærere vet hvordan de skal kunne bruke innovasjon og entreprenørskap i sin pedagogikk.
- **Studieveiledere:** Alle studieveiledere på ungdomskoler og videregående skoler skal vite hvordan man kan bli gründer. Det å bli gründer bør være en like naturlig karrierevei som politi, sykepleier, ingeniør, o.l. Man må som elev på ungdomskolen, og elev- snart student ved høyere utdanningsinstitusjoner vite hva man har av muligheter og hva ulike kompetanser kan brukes til. Mange utdanninger i dag leder ikke til en spesifikk tittel, men man er nødt til å skape sin egen fremtid, og innovasjon, entreprenørskap og gründervirksomhet er viktig i denne sammenheng.
- **Konfirmasjonsundervisning og militærtjeneste:** Innovasjon og entreprenørskap kan også inkluderes i konfirmasjonsundervisningen, og senere kan entreprenørskap også implementeres i utdanningen i forsvaret.
 - Alternativt kan det å starte egen bedrift gi fritak fra militærtjeneste.
- **Gründer-NM:** Kan arrangeres Gründer-NM på pc - “lag en virtuell bedrift”

Tiltak innen kultur- og samfunnsendringer:

- **Økonomisk risiko:** Redusere skatten på for gründere for å få ned den økonomiske risikoen.
- **Avskrivning studielån:** Om du tør starte for deg selv etter endte studier, får du avskrevet noen prosenter av studielånet.

*Den siste gruppen på dette scenariet hadde også en litt annerledes og kreativ vinkling på tiltakene i sin presentasjon. Dette kan være tiltak som i større grad retter seg mot å naturliggjøre gründerviksomhet og bygger kultur rundt dette. De kom frem til **tre** overordnede tiltak for hva som kunne gjøres, og vi velger derfor å presentere disse i sin helhet til slutt:*

1. Gründerlappen

Günderlappen har to nivåer. Det første nivået kan gjennomføres på ungdomsskolen, og etter gjennomført kursing og mottatt “Gründerlapp - nivå 1”, kan man få lov til å selge vafler, osv. for en liten pengesum.

Det andre nivået er et mer omfattende kurs i regi av staten. Om man består dette får man forskjellige goder. Kunnskap og økonomiskstøtte, for eksempel skattelette i starten. Dette kurset er for studenter og andre i startfasen. Man kan også få tilgang til andre goder som nettverk, mentorer, osv.

2. Günderreisen

Det blir ofte satt i gang dugnader, salg av vafler, boller, o.l. i forbindelse med finansiering av klasseturer på ungdomsskolen og videregående skole. Idéen med gründerreisen er å gjøre en klasseturforberedelse om til en gründerkonkurranse mellom forskjellige skoler. På den måte kan man gjøre mer ut at det å ha lotterisalg osv. Man kan lage forretningsplaner, visjon, osv.

3. Nabomarked

Staten sender ut et skriv til alle gater i Norge om ”nabogründercupen”. Foreldrene eller foresatte må sørge for at barna lager en liten “minibedrift”. Så tar foreldrene med barna sine og besøker de gatene som har “gründeruke”.

Nabomarkedet foregår mellom naboer. Det er strukturert i form av en gateinndeling, hvor hver nabo arrangerer marked etter tur det på rundgang er hver og en nabo sin tur til å arrangere nabomarked. Her kan barn selge egenproduserte varer fra eksempelvis skolen, mens de voksne fungerer som motivatorer. Opplevde erfaringer skrives ned i en bok, og overleveres til den neste som har ansvar for nabomarkedet. Skolen er behjelpelig, spesielt med produksjon og evaluering. Her kan det man lagde i kunst- og håndtverkstimen, utvikle seg til å bli et tverrfaglig gründerprosjekt. Nabomarkedet kan også åpnes for salg av andre typer tjenester, som for eksempel snømåking, høsting av frukt, o.l.

Avslutning

For å kunne trekke en gjennomgående konklusjon, er det at omfattende tiltak må skje i norsk utdanning for å kunne endre studenters holdning mot å bli gründere. Videre bør det også innføres en rekke tiltak som kan styrke omdømmet til gründere som et yrke. Synliggjøring, markedsføring og arrangering av møteplasser for studenter, næringsliv og forskere er viktige momenter i det å styrke samfunnets innstilling mot de som ønsker å starte for seg selv. Alle kan ikke bli gründere, men man må tilrettelegge for at hele Norge står i ryggen til de som ønsker å starte noe, utvikle noe, og vokse til noe bærekraftig. Slike tiltak vil øke studenters motivasjon til å bli gründere.